

2 de febrer de 1939

El meu nom és Rafel Ribot i Rius. Sóc nascut a Barcelona el primer trimestre de l'any 1921, per tant de la lleva del 42. La del Xumet, diuen.

A la caixa 426 de l'Arxiu Municipal de Taradell, hi ha un document datat l'any 1939, on fa referència a la meva mort. I també a la de Doroteo Marco i de Juan Moreno.

Varem morir violentament el dia 2 de febrer de 1939, avui fa 75 anys, dia que l'exèrcit franquista va ocupar Taradell, al bosc d'en Ricart, on es trobaren tres cossos amb les nostres documentacions.

Varem ser enterrats al cementiri de Taradell, a terra, sense cap làpida ni inscripció. Tan sols una pedra i una creu de fusta, que potser no era ni tant sols per a nosaltres.

L'Ajuntament de Taradell va enviar a l'oficina municipal del districte VIIIè, a Gràcia, Barcelona, els nostres documents, on varen citar les nostres famílies i els hi varen lliurar. Tant sols la mort de Doroteo Marco va ser certificada al Registre Civil, l'any 1949, gairebé onze anys després. De la de Juan Moreno i la meva, res de res.

Gairebé tot això passà suposadament. Doncs jo no vaig morir el 2 de febrer de 1939 a Taradell. I el Doroteo i el Juan, potser tampoc. El que sí és certa, és la troballa de tres cossos de soldats amb les nostres documentacions.

Ara us ho explico:

Som al mes de gener de 1939. El divendres 6 es publica al DOGC l'ordre de mobilització de les lleves del 1922 i del 1942. El divendres 13 ens incorporem i passem la revisió mèdica. Ens havien de dur a Calella a fer la instrucció i hem hagut de portar de casa el plat, els coberts, una manta i un bon calçat. Hi ha canvi de plans, i el dissabte 14, arribem a Centelles, enquadrats a la 229 Brigada Mixta, on ens equipen militarment i rebem instrucció. El divendres 27, marxem cap a Sant Julià de Vilatorrada. El 29 tornem a Tona, on ens establim pels seus voltants. El dimarts 31 és el nostre primer dia de front i ens retirem de Collsuspina.

El dijous 2 de febrer junt amb una trentena de companys ens ordenen, sota l'amenaça d'un revòlver, defensar un tros de la carretera que va des de Sant Miquel de Balenyà a Taradell. Quan apareixen uns tancs de les tropes nacionals, el meu capità, el que esgrimia el revòlver, i altres soldats surten corrents costa amunt. Els tancs ens desapareixen i jo m'arrecero contra el terra,

entre un marge i unes roques. Veig un grup de soldats amb gorra vermella, bruns de pell. Em disparen amb els seus fusells, però en surto il·lès.

Són els temibles i terribles *moros*. M'envolten i sóc detingut entre el Serrat dels Lladres i el Serrat del Puigmal. M'escorcollen i busquen rellotges i anells d'or. Això passa al punt quilomètric 2,5 aproximadament, a pocs metres del pont del Gurri. Em prenen el capot que porto, les sabates i la documentació, que la posen en un sarró.

Junt amb altres companys em porten a Tona, on ens tornen a escorcollar i ens prenen tot el que encara duem a sobre. Ens donen uns grapats de sucre i passem la nit al ras.

Ens han dit que ens portarien cap a Moià, on diuen, ens donaran menjar, i després de tres dies de no fer-ho, dormo dos dies seguits. De menjar res de res.

Al cap de dos dies amb uns camions bruts de fems ens porten a Manresa, on ens donen pa i una llauna de carn i mongetes. A la nit, una altra vegada al camió, i cap a Cervera. Ens tanquen als magatzems de ciment de la Cros S.A. on el menjar salat i picant provoca una gran set i molts casos de colitis. Tres dies després, el dilluns 6 i sense una gota d'aigua, em fan pujar en un vagó de transport de bestiar, on no podíem ni seure de tant estrets que anàvem.

Durant el viatge no ens donaran gens d'aigua, ni ens permeten baixar per poder fer les nostres necessitats.... Arribem a San Juan de Mozarrifar, Saragossa, on també ens és negada l'aigua i a sobre ens donen pa salat i sardines enllaunades.

L'endemà, en un llarg viatge, un bon soldat que ens vigila es compadeix de nosaltres, i reparteix el seu menjar i ens deixa que baixem a beure aigua, i rebem ajuda, en forma de roba, aigua i menjar de dones dels pobles que entravéssim malgrat l'impediment a cops de culata i el menyspreu dels nostres guardians. Sóc traslladat al camp de concentració de Santa Maria de Oia, Pontevedra, on hi arribo el diumenge 12. M'hi estaré reclòs fins el dilluns 24 d'abril.

El dimecres 1 de març, un empleat de l'Ajuntament de Barcelona es presenta a casa, portant un comunicat de l'Ajuntament de Taradell, on s'informa de la meua mort.

A casa em tingueren per mort, fins que el dilluns 20 de març l'esposa de l'Artur, un company presoner, els hi comunica que estic viu i on sóc.

Un cop en llibertat, després d'aconseguir els avals, el dia 25 d'abril agafo el tren i torno cap a casa, a on hi arribo el divendres 28 d'abril.

L'any 1940, em torna a cridar l'Exèrcit, aquest cop per fer el Servei Militar i l'any 1945, torno a Taradell.

Amb la meva càmera fotogràfica faig unes fotos dels llocs on varen passar alguns d'aquests fets. Des del camí que porta al casal de Mont-rodon en faig una de la carretera de Sant Miquel de Balenyà, on es veu el pont sobre el riu Gurri, el serrat on m'agafaren, i dues masies, Can Talaia i Vilacís d'Amunt.

Que poc bosc que hi havia!

A Taradell fotografio la porta del cementiri i el lloc on suposadament em varen enterrar...

Durant anys callo i em deso la meva història dintre meu. No en parlo. No en dic res. Però poc abans de la meva mort, la veritable, vull que es conegui l'experiència dramàtica d'un noi de 17 anys portat a la guerra quan aquesta ja estava a la seva tràgica fi, i donat per mort.

Contacto amb un historiador de Taradell, però no acabem d'entendre'ns i la cosa queda somorta, sense continuïtat. I me'n torno cap a casa amb les meves fotos, les meves notes i les meves vivències i ho transmeto, ara sí, dins del meu àmbit familiar.

Aquesta és la meva petita història, que com la de molts nois de la meva edat varem patir, per pocs, però molt llargs i durs dies, la fi d'una ignominiosa guerra i el començament d'una també ignominiosa postguerra.

Seria bo que si algú sap alguna cosa més, que jo hagi oblidat o no conegui, o no sigui correcta, li faci arribar al que signa aquest article, i l'hi agrairà. I jo i els meus, també.

I de tot això, només en fa setanta cinc, d'anys.

Atentament.

La mare de Rafael Ribot, Francisca Rius i Sanuy, va escriure un diari pel seu altre fill Jordi quan aquest fou mobilitzat per anar al front. En ell descriu el seu estat d'ànim i el desenvolupament de la guerra i quines son les conseqüències a casa seva, a la seva família i a Barcelona, on viuen.

El va publicar l'any 2009 a Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb el títol '*Diari íntim. La vida quotidiana a la reraguarda. Barcelona 1938 i 1939*'.

D'aquí he tret la informació bàsica, ampliada per la informació verbal d'un amic de la família i per '*Breu diari de guerra*', relat publicat dins del llibre '*Aviat serà la nit*', de Marcel·lí Reyes. Parnass Edicions 2010, on explica l'experiència viscuda pel seu pare als mateixos dies i llocs, sent una història complementària de l'altra.

Ambdós foren enquadrats a la 74 Divisió 229 Brigada Mixta, 3r Batalló, 43a companyia, i el seu destí al camp de concentració fou el mateix.

Aquesta unitat fou la que recollí als que seguint l'ordre de mobilització dictada pel govern, gent de 38 i 17 anys, tot i l'estat de caos i fi proper de la guerra, acudiren a la crida de l'exèrcit republicà.

També a aquesta unitat militar devia pertànyer JUAN MORENO, de qui no hi ha més dades, i DOROTEO MARCO YUSTE, nascut a Tejadillos, Cuenca, el 9 de setembre de 1901. Tramviàire. Casat i amb dos fills, i un tercer en camí. Era el pare del nostre veí, de igual no, i cognom.

Josep Miret i Mercè